

El setembre del 2001, després dels atemptats contra el Pentàgon i les Torres Bessones, el president Jacques Chirac va lliurar al president Georges Bush el document elaborat per Brisard. La comissió de senadors i representants dels EUA que va investigar sobre les xarxes esmentades també va voler escoltar Brisard i els advocats de les víctimes dels gratacels han escollit aquest home com l'expert a l'hora d'organitzar la seva querrela internacionalment.

—Al-Qaida, entre 1997 i ara, ha canviat. En quin sentit podríem dir que ho ha fet?, què continua d'inalterable?

—Al-Qaida evoluciona. És una organització fundada el setembre del 1988 per Bin Laden i altres, en què participen mujahidins que vénen de combatre els soviètics a l'Afganistan. Molt aviat es va fixar com a objectiu principal atacar i ferir el cor de la democràcia, que per a ells es troba als EUA. I Al-Qaida té també com a missió mantenir viva la flama de la *jihad* (guerra contra els no creients) per no deixar que minvi després de l'èxit contra els soviètics. Al-Qaida té una branca militar, però també una altra de caràcter logístic i una tercera de financera. En l'origen, les bases són a l'Afganistan, però també al Iemen i al Sudan. Després de l'11 de setembre, tot això ha canviat, ja no es pot parlar d'una organització pròpiament dita, centralitzada, amb un nucli dirigent on trobem Ossama Bin Laden o Ayman Al-Zawahiri i Saif Al-Adel, sinó una sèrie de grups autònoms, que reivindiquen la seva pertinença a Al-Qaida, com és el cas de grups islamistes a Algèria i el Marroc, o de nous líders com Abu Mu-

“Al-Zarqawi és rudimentari i simplista”

Jean-Charles Brisard és un dels francesos que més deu saber sobre terrorisme islàmic. El 2001 va escriure un llibre sobre Bin Laden, i ara, el 2005, un altre sobre Al-Zarqawi, 'Le nouveau visage d'Al-Qaida' ('El nou rostre d'Al-Qaida'). Si aquests llibres no són considerats com a mers treballs de recopilació periodística és perquè Brisard, que llavors treballava com a adjunt parlamentari del diputat i jutge antiterrorista Alain Marsaud, va ser l'home escollit el 1997 pels serveis secrets francesos per fer una investigació sobre les xarxes financeres que donaven suport a Bin Laden.

sab Al-Zarqawi. En l'actualitat, deu haver-hi entre cent o dues-centes organitzacions que participen d'aquest jihadisme internacional i que se serveixen de la "marca" Al-Qaida. Al-Zarqawi, gràcies a la guerra a l'Iraq, ha adquirit un gran poder, controla molts homes, diners i armes.

—**Parlem del diners, que són la primera part de la seva investigació.**

—Sovint sento a dir que per fer atemptats no calen gaires diners, que per estavellar els avions contra les Torres Bessones, n'hi va haver prou amb uns homes decidits armats amb cùters. Però això és oblidar tot el que hi ha abans! I és que, certament, cal entrenar la gent, aprendre a servir-se d'armes i explosius, pagar viatges, crear una xarxa que pugui hostatjar els membres de l'organització, tenir gent preparada per adoctrinar els "soldats", garantir a vegades el futur de vídues i fills. Un càlcul que vaig facilitar a l'administració dels EUA em feia considerar que Al-Qaida disposava de 50 milions de dòlars anuals fins al 2001 i que ara continua rebent uns 15 milions.

—**Rebent de qui i com?**

—La major part procedeix de donacions de famílies riques del Golf, dels prínceps de les monarquies petrolíferes. A vegades, els diners es lliuren sabent perfectament per a què serviran, és a dir, sabent que alimentaran una organització terrorista, però en molts altres casos són desviats de la seva finalitat a través d'organitzacions humanitàries que estan infiltrades per gent d'Al-Qaida o que han estat creades de nova planta per la mateixa Al-Qaida. Oficialment, serveixen per a salvar vides; en realitat, per escampar la mort. Hi ha altres vies per fer circular homes i diners. Vostès, a l'estat espanyol, en tenen un bon exemple i el molt bon treball del jutge Garzón l'ha posat de relleu. En les seves investigacions ha descobert societats immobiliàries o constructores que, en la pràctica, només tenien com a missió blanquejar diners, donar accés a permisos de treball i facilitar la circulació de mujahidins i capitals.

—**Mohamed Atta i altres personatges lligats al terrorisme islàmic han passat pel País Valencià. Hi ha alguna raó?**

—La ja esmentada possibilitat de crear societats que són tapadores d'al-

tres activitats. L'activitat immobiliària constant i la presència real de capitals del Golf hi tenen també un paper important. I la voluntat d'atacar Espanya perquè és un país competent en la lluita antiterrorista. Els atemptats a Madrid són menys per la presència espanyola a l'Iraq que per escarmentar la democràcia, el que ells en diuen la "religió de la democràcia", i el combat contra el terrorisme. En el seus butlletins *Al-Ansar* s'estenen les explicacions sobre l'eficàcia espanyola en la lluita contra el terrorisme. El sumari instruït per Garzón

és ric i metòdic i ha servit per a desmantellar xarxes terroristes en diversos països d'Europa. Com Itàlia o Alemanya, Espanya forma part del pla global d'Al-Qaida.

—**Precisament, com funciona la cooperació europea?**

—A dins de la UE es parla molt de coordinació, però no es progressa. Es fan reunions, es marquen els gran principis, però després no es comparteixen les informacions operatives. A veure, el 90% dels autors dels atemptats de Madrid eren coneguts dels serveis de diferents

Perfil d'un terrorista

Qui es Ahmad Fadil Nazzal Al Khalayleh, àlies Abu Musab Al-Zarqawi? La biografia del terrorista més buscat del món no té elements novel·lescos de gran categoria com poden tenir Che Guevara, Carlos o el mateix Ossama Bin Laden. Al-Zarqawi es un infeliç nascut el 1966 a Zarka (o Az Zarqa), una ciutat situada a l'oest d'Amman, la capital de Jordània. A Zarka no hi ha res a veure, és una població amb carrers mal asfaltats, amb molts cables d'una casa a l'altra i en què la majoria de façanes transmeten la sensació d'una molt llarga provisionalitat. Per tant, es tracta de la localitat que concentra la major quantitat de palestins de Jordània. Al-Zarqawi ha crescut, doncs, tenint com a veïns milers de persones que detesten Israel, que parlen de *jihad* o, simplement, de guerra i atemptats, que maleeixen el sionisme i els EUA.

La seva família és d'origen modest i ell va passar més temps al carrer que a l'escola. De molt jove ja era conegut com un dels pinxos del barri i es feia respectar a cops de puny. El 1987 va clavar una navalla a algú que no estava d'acord que ell fos el reietó del carrer, i va anar a parar, per primera vegada però per a només dos mesos, a la presó. El seu germà i les seves set germanes li tenien por. Ell, per imposar-se encara més, es va fer un gran nombre de tatuatges per a tot el cos, decoració prohibida per l'islam i que més tard ha intentat esborrar amb àcid amb resultats ben galdosos.

La mare, per allunyar-lo del foc dels trinxeraires del carrer, el va portar a les brases de la mesquita radical d'Al-Hussein Ben Ali, a Amman. És allà on descobrí el salafisme i on es deixà seduir per la idea de la *jihad* . El 1989 se'n anà cap a l'Afganistan per lluitar, però hi arribà tard: els soviètics ja havien marxat. Llavors, durant tres anys i en el camp de Gulbudin Hekmatyar i sota la influència ideològica d'Abu Mohamed al-Maqdisi, un dels pensadors més influents del salafisme, es dedica a empaïtar afganesos progressistes, és a dir, laics i suposadament comunistes, per ajudar a guanyar el fanatisme dels talibans. En aquests anys s'aproxima a Al-Qaida, però sempre resta al marge del cercle directiu. De nou a Jordània, retroba Maqdisi i es posa al seu servei per crear un grup terrorista, Bayat al-Imam, que no tarda a dur a terme atemptats fallits. Un d'aquests, el 1994, porta a la presó Maqdisi i Al-Zarqawi, amb condemnes de quinze anys. Des de la presó, i a força de violència i joc brut, Al-Zarqawi desplaça de la direcció Maqdisi. La mort del rei Hussein obre les portes a 3.000 islamistes. És una amnistia de conseqüències nefastes.

El mateix any del seu alliberament, el 1999, Al-Zarqawi se'n va de nou a l'Afganistan. Al-Qaida s'ha convertit en una organització poderosa i mítica i Al-Zarqawi treballa com a director d'un camp d'entrenament fronterer, prop del Kurdistan. Quan, després dels atemptats contra les Torres Bessones, els nord-americans envaeixen l'Afganistan, ell no té gaires dificultats per trobar refugi a casa dels veïns i per fer-ho amb combatents que vénen de divuit països diferents. Amb l'ajut de Síria, contactes a l'Iran i una incipient xarxa a Alemanya, Itàlia i el Marroc, Al-Zarqawi comença a manar. Aconsegueix poder sobretot perquè Bin Laden ha d'amagar-se sota les pedres. El 2002 assassina un diplomàtic dels EUA, Laurence Foley, i més tard, ja començada la guerra d'invasió de l'Iraq, decapita davant les càmeres Nicolas Berg. En aquests moments ja és el rei del terror. El 17 d'octubre del 2004 Al-Zarqawi fa públic un comunicat de jurament de fidelitat del seu grup a Bin Laden. Ell controla més de 1.500 homes, molts dels quals són antics combatents a l'Afganistan, altres a Txetxènia o Bòsnia, a més de l'inevitable grup de salafistes que somnien amb el paradís. Es ben sabut que amb les baionetes es pot fer de tot. Mentre Al-Zarqawi les pugui continuar fent servir per matar, mentre la violència pugui ocupar el lloc del raonament polític, el seu futur dependrà de la sort. Si la seva estratègia de dividir els iraquians en famílies confessionals comença a trontollar, si les suposades "masses moderades" surten al carrer i l'immobilitzen, llavors ja no ens quedarà més que posar el punt final a la seva trajectòria.

països. La lluita antiterrorista encara és concebuda dins el marc nacional com a matèria de competència exclusiva de l'estat, però el fet és que avui el terrorisme és transnacional. Òbviament, estic a favor que sigui l'estat qui dirigeixi i coordini, però ho ha de fer en col·laboració amb els altres. Entre els països grans i amb tradició de bons serveis secrets, com els EUA, la Gran Bretanya, França o Alemanya, la cooperació és millor. Tanmateix, en aquest cas el problema és que els EUA demanen molt i donen molt poc. L'intercanvi és desigual i encara més si és amb països poc potents en matèria de serveis secrets.

—Vostè escriu que Al-Zarqawi “no és un gran estrateg”, que la seva organització “no té altra coherència que la de la barbàrie, i que el grup manca de perspectiva política”. Amb tots aquests defectes es pot liderar un moviment terrorista com Al-Qaida?

—En aquest moment, gent com Bin Laden o Al-Zawahiri no estan en condicions de fer-se escoltar i encara menys de dirigir o, simplement, d'insuflar ideologia. Han estat reduïts a la condició de símbols. Al-Zarqawi és rudimentari i simplista, utilitza la religió o la frustració lligada a la causa Palestina, no pretén resoldre res sinó capitalitzar la desesperació. La seva ideologia es redueix a desitjar la destrucció d'Occident. Però aquest simplisme pot ser suficient. Per exemple, els francesos detinguts que volien anar a sumar-se a les tropes que lluiten contra els EUA a l'Iraq ho feien perquè es volien posar al servei de Al-Zarqawi. Per a ells és una mena de Che Guevara, l'home que lluita.

—Dins d'aquesta voluntat de guerra contra l'Occident, quin paper hi té l'Al-Andalus?

—Cal situar-lo dins del discurs de reivindicació de la noció de “califat”, que és una versió islamista del que podia ser el panarabisme de Nasser. Permet alimentar el somni d'un imperi. El que no deixa de ser paradoxal és que, per posar en peu aquest imperi, Al-Zarqawi i els seus optin per començar desmembrant l'Iraq. Per a ells és important demostrar que el Govern central imposat pels EUA no pot funcionar.

—I ho demostren.

—Sí. La guerra a l'Iraq ha creat les condicions ideals per al terrorisme. I ha donat l'oportunitat a Al-Zarqawi de

convertir-se en el que no hauria estat mai. L'ha transformat en líder, una situació a la qual no hauria arribat mai ni pels seus estudis, ni per la seva escassa intel·ligència, ni per la capacitat de seducció. Cada vegada que s'ha imposat, al seu barri de Zarka, a la presó,

o dins del petit món jordà, ha estat a base de violència, de ser el més dur. A l'Iraq ho ha fet de nou, i un dels elements que han jugar en favor de la seva imatge d'home violent i intransigent és el fet d'haver estat el primer àrab que diu que cal matar altres àrabs. I no sols

els xiïtes, sinó també els sunnites moderats. Ell es diu adepte al salafisme (la doctrina dels "avantpassats piadosos", que defensa una lectura literal de l'Alcorà), però el que ara és molt inquietant és que l'islam moderat, les masses àrabs moderades o no parlen o no aconsegueixen fer-se sentir.

—Potser són un mite. A Egipte els anomenats Germans Musulmans guanyen les eleccions; a Algèria, quan hi va haver eleccions lliures, la victòria era per al FIS, i al Marroc, si els islamistes no tinguessin limitades moltes circumscripcions, sembla que també serien majoritaris...

—Es circumstancial. La política dels EUA reuneix tot el món àrab en contra seva i els que criden més i s'oposen de manera més frontal als EUA són els islamistes i els terroristes. Ho capitalitzen. Però la majoria del món àrab el que voldria és viure en pau amb la resta de la humanitat.

Octavi Martí
París

Els jueus i Catalunya Vicenç Villatoro

*"Una relació sovint ignorada
entre Catalunya i el món jueu,
una història viva que cal conèixer"*

La bellesa de la Història Viivi Luik

L'autora, una de les escriptores més rellevants de les literatures bàltiques contemporànies, fa una magistral evocació de la grisor d'un sistema coercitiu, fred i alienant, que el poder soviètic va imposar al cor d'Europa

La primera obra literària estoniana que s'ha traduït directament d'aquesta llengua al català

Barcanova

Català